

ПРОПОЗИЦІЇ

за результатами антикорупційної експертизи

проєкту Постанови Кабінету Міністрів України “Деякі питання державного фонду регіонального розвитку”

Контекст

На запит Антикорупційного центру “МЕЖА” [листом](#) Міністерства розвитку громад та територій України № 16203/31/10-26 від 19 червня 2026 року отримано копію проєкту Постанови Кабінету Міністрів України “Деякі питання державного фонду регіонального розвитку” (далі – Постанова), яка затверджує:

- Порядок використання коштів державного фонду регіонального розвитку (далі – Порядок використання коштів);
- Порядок оцінки та пріоритезації середньострокових планів пріоритетних публічних інвестицій регіонів (територіальних громад), що можуть реалізовуватися за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку (далі – Порядок оцінки та пріоритезації).

Відповідно до Бюджетного кодексу України, Державний фонд регіонального розвитку (далі – ДФРР) створюється у складі державного бюджету як програма публічних інвестицій. З огляду на впровадження підходів довгострокового планування в управлінні публічними інвестиціями, змінено підходи до розподілу коштів з ДФРР у 2026 році. У зв'язку з цим виникла необхідність оновити нормативно-правову основу, що регламентує процес розподілу коштів з ДФРР у 2026 та наступних бюджетних періодах.

Команда МЕЖІ аналізувала процес розподілу коштів з ДФРР у 2025 році, за результатами якого було виявлено ряд ризиків та недоліків нормативного забезпечення та організації процесу. У зв'язку з цим, ми маємо на меті запобігти їх повторному відтворенню під час ухвалення оновленої нормативно-правової бази з питань розподілу коштів з ДФРР, пріоритезації та оцінки поданих середньострокових планів пріоритетних публічних інвестицій (далі – середньостроковий план) та включених до них проєктів.

За результатами антикорупційної експертизи наданого проєкту Постанови було ідентифіковано ризик наділення дискреційними повноваженнями органів державної влади, що може призвести до політизації процесу ухвалення рішень щодо розподілу коштів з ДФРР.

Ризики

1. Встановлення або розширення дискреційних повноважень органів, які ухвалюють рішення щодо відбору середньострокових планів та розподілу коштів з ДФРР.

Обсяг дискреційних повноважень публічних посадових осіб під час ухвалення інвестиційних рішень, масштаб і складність таких проєктів, а також множинність етапів і зацікавлених сторін роблять інфраструктурні проєкти особливо вразливими до корупції¹. Зокрема, планування, оцінка та подальший відбір проєктів для фінансування є вразливими до зловживань дискреційними повноваженнями з

¹ OECD, Getting Infrastructure Right: A Framework for Better Government, OECD Publishing, Paris

метою змінити пріоритети на користь приватних інтересів. Натомість забезпечення прозорості та інклюзивності процесу є основою для ефективного розподілу та використання ресурсів.

1.1. Ризик неврахування результатів пріоритезації середньострокових планів.

У зв'язку зі зміною підходу до розподілу коштів за рахунок ДФРР на середньострокові плани пріоритетних публічних інвестицій, а не окремі інвестиційні проєкти, основним об'єктом оцінки та відбору стає середньостроковий план регіонів та громад. Так, відтепер механізм автоматизованої бальної оцінки в інформаційній системі, зокрема DREAM, не поширюється на середньострокові плани. Система DREAM здійснює лише первинну автоматичну пріоритезацію окремих публічних інвестиційних проєктів, які будуть включені до середньострокового плану. Таким чином, це додатково посилює роль Мінрозвитку як відповідального виконавця бюджетної програми, уповноваженого оцінювати самі плани та формувати їх узагальнений перелік, та підвищує ризики суб'єктивізму й політичного впливу.

Порядком передбачено математичну модель пріоритезації середньострокових планів, що ґрунтується на визначених показниках, середніх значеннях та застосуванні коригуючих коефіцієнтів. Водночас проєктом Постанови не визначено імперативної вимоги обов'язковості врахування результатів такого рейтингування під час формування Мінрозвитку узагальненого переліку планів, що подаються на розгляд Комісії, що здійснює оцінку та пріоритезацію середньострокових планів пріоритетних публічних інвестицій (далі – Комісія), а також не встановлено критеріїв та підстав для відступу від сформованого рейтингу.

За відсутності таких положень існує ризик необґрунтованого впливу на черговість розгляду середньострокових планів і формування переліку, що подається Комісії, а це може призводити до надання переваг окремим планам поза межами результатів пріоритезації.

З урахуванням попереднього досвіду [розподілу](#) коштів ДФРР у 2025 році, нами було зафіксовано випадки розбіжностей між результатами оцінки та фінальними рішеннями, ухваленими Комісією, що підтверджує зазначений ризик.

1.2. Дискреційні повноваження Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій щодо перевірки середньострокових планів

Відповідно до п. 4 Порядку оцінки та пріоритезації, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації перевіряють середньострокові плани пріоритетних публічних інвестицій регіонів (територіальних громад), які можуть реалізовуватися за рахунок бюджетних коштів та за результатами такої перевірки схвалюють їх і подають до Мінрозвитку.

Зміст наведеного положення не дозволяє чітко розмежувати правові підстави прийняття рішення уповноваженими особами Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій про схвалення чи відхилення середньострокових планів регіонів та громад за результатами перевірки, як і не окреслено якої правової форми може набувати результат перевірки та до яких правових наслідків він призводить. Така правова невизначеність створює умови для прийняття необґрунтованих рішень щодо окремих регіонів та громад, а також відсутності правового механізму оскарження у разі необґрунтованого відхилення поданих середньострокових планів регіонів та громад.

Аналізуючи досвід розподілу коштів з ДФРР у 2025 році, ми зазначали про проблему, яка полягала в тому, що **деякі прифронтові території залишилися без фінансування ДФРР у 2025 році**. Ми ж вбачаємо основною метою бюджетної програми – забезпечити рівний справедливий доступ до ресурсів усім регіонам та громадам, а тому вони мають право на рівний та прозорий доступ до державного фінансування.

1.3. Наявність надмірних дискреційних повноважень Комісії з пріоритезації.

З метою проведення оцінки та пріоритезації середньострокових планів, що можуть реалізовуватися за рахунок коштів ДФРР передбачено утворення Комісії, яка уповноважена розглядати подані Мінрозвитку узагальнені результати пріоритезації середньострокових планів та публічні інвестиційні проєкти регіонів, громад.

Проєкт акта наділяє Комісію повноваженнями щодо оцінки відповідності пріоритезованих середньострокових планів стратегічним документам регіонального та місцевого рівнів без визначення конкретного механізму оцінювання, зокрема критеріїв та порядку проведення такої оцінки.

Водночас Порядком оцінки та пріоритезації не регламентовано які рішення може ухвалювати Комісія за результатами проведення оцінки середньострокових планів пріоритетних публічних інвестицій. Окрім того, не визначено підстави та чіткі критерії відмови у рекомендації середньострокових планів до реалізації за бюджетні кошти за результатами оцінки відповідності пріоритетним цілям, завданням та заходам Державної стратегії регіонального розвитку та Плану заходів з її реалізації, а також відповідним регіональним стратегіями розвитку та планам заходів з їх реалізації, стратегіям розвитку територіальних громад та планами заходів з їх реалізації.

Як наслідок, виникає ризик неоднакового застосування положень акта та непрозорості прийняття рішень.

2. Звуження можливості громадської участі під час ухвалення рішень щодо пріоритезації середньострокових планів та розподілу коштів з ДФРР.

Відповідно до міжнародних підходів OECD забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації публічної політики передбачають, що така участь має бути забезпечена на всіх етапах політичного циклу, включно з етапом прийняття рішень². Зокрема, передбачається необхідність з'ясування наявності реальної суспільно значущої проблеми, яка потребує вирішення із залученням громадськості, а також можливість участі громадян у формуванні, ухваленні, реалізації та оцінці політик.

Натомість, у проєкті Порядку не передбачена участь громадськості з правом голосу у складі Комісії, що здійснює оцінку та пріоритезацію середньострокових планів.

П. 10 Порядку оцінки та пріоритезації визначає форму та порядок роботи Комісії. До складу Комісії входять представники Мінрозвитку, інших міністерств, всеукраїнських асоціацій органів місцевого самоврядування (за згодою) та інших заінтересованих сторін. Участь представників громадянського суспільства та незалежних експертів не передбачена – лише у форматі залучення до роботи без права голосу.

² OECD (2022), OECD Guidelines for Citizen Participation Processes, OECD Public Governance Reviews, OECD Publishing, Paris

Враховуючи, що автоматична оцінка середньострокових планів через платформу DREAM не передбачена, яка б дозволяла уникати зайвого суб'єктивізму та політичного впливу, то ухвалення рішення щодо розподілу коштів на всіх циклах зосереджено в Мінрозвитку, який подає узагальнені переліки до Комісії, що в більшості складатиметься з представників знову ж таки Мінрозвитку. Зосередження ключових рішень у руках Міністерства та відсутність залучених незалежних сторін до процесу підриває прозорість і підзвітність розподілу коштів.

На відміну від попереднього порядку, який прямо передбачав включення представників громадських об'єднань до складу Комісії, така зміна підходів може негативно вплинути на рівень прозорості та підзвітності роботи Комісії. При цьому, використання правової конструкції "можуть залучатися" має оціночний характер та не гарантує реальної участі.

У даному випадку рішення щодо розподілу коштів ДФРР на реалізацію середньострокових планів безпосередньо впливають на соціально-економічний розвиток територіальних громад і регіонів. Відтак забезпечення належного рівня участі громадськості в процесі прийняття таких рішень має важливе значення для врахування інтересів громадян, підвищення прозорості процедур та зміцнення суспільної довіри до результатів розподілу бюджетних коштів.

Рекомендації:

- 1) Запровадити імперативну вимогу щодо обов'язкового врахування результатів рейтингування внаслідок оцінювання середньострокових планів під час формування Мінрозвитку узагальненого переліку планів, що подаються на розгляд Комісії.
- 2) Надати право регіонам та територіальним громадам подавати середньострокові плани публічних інвестицій безпосередньо Мінрозвитку без посередництва Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.
- 3) Регламентувати які рішення може ухвалювати Комісія за результатами проведення оцінки середньострокових планів пріоритетних публічних інвестицій. Зокрема, визначити підстави та чіткі критерії відмови у рекомендації середньострокових планів для реалізації за бюджетні кошти за результатами оцінки відповідності пріоритетним цілям, завданням та заходам Державної стратегії регіонального розвитку та Плану заходів з її реалізації, а також відповідним регіональним стратегіями розвитку та планам заходів з їх реалізації, стратегіям розвитку територіальних громад та планами заходів з їх реалізації.
- 4) Забезпечити рамку участі громадськості у складі Комісії, яка здійснює оцінку та пріоритезацію середньострокових планів пріоритетних публічних інвестицій регіонів (територіальних громад).

Висновок: Проект Постанови містить низку ризиків, які можуть призвести до непрозорого процесу розподілу коштів Державного фонду регіонального розвитку та потребує доопрацювання.